

داستاني دابان هه لاج

نهو شهوهي به فریش گريگرت

له راسته وه- کاروانه ریشه- کاوه رحيم سرچاري- شهيد سامان چهچمه مالي- تيبی 23 سورداش

نژاد سهاروي

شورشي نوئ بهر ابراهيمه تي (ی.ن.ک) دهيان داستان و نه بهردی وای خولقاند، که له میژوودا کهم وینه و دهگمن بوون، بویه بونه ویردی سهرزبانی خه لکی کوردستان و دهیان سهرگوزشته یان له سر دهگرایه وه. ئیستاشی له گهلدا بیټ، وهک میژوو نامازدهیان پیټ دهریت.

هه ندیک داستان بون به شای داستان و نه بهردیه کان و به خالی گرنگ و وهرچه خانیس له شهری پیشمه رگانه نه ژمارده کړیت، له گه شهکردن و بهر وه پینش چوونی توانا کانی سهریازی پیشمه رگانه، داستانی دابان یهک لهو داستان و نه بهردیانه په که هه رگیز له یاده وهری کومه لانی خه لکی کوردستان و هیزی پیشمه رگه و میژوی پرنشنگاری (ی.ن.ک) دا کال بونه وه و بیرچونه وهی بؤ نیه و هه میشه به شانازی وه باس دهرکړین.

تیکچونه وهی گفټوگو

پینش تومارکردنی نهو داستانه (ی.ن.ک) له گهل رژی میسی به غدادو حزبی به عسی دهسه لاتدار له گفټوگو دابوو. سال نژیک بیوه له گفټوگو هیچ سهره تایه کی خوش بهدی نه نه کراو نه وهش دهرکه وتبوو که گفټوگوکان به ره و نالوزی دهرؤن و هه لسه سوکه وت و رهفتاره کانی رژی م نه وه بیان نیشان نه دا که نایانه ویټ گفټوگو سهریگریټ، به لکو تنها نه یانه ویټ کات بکوژن تا گوشاره کانی سهریان هیورده بیته وه و نه وس له سهر چه م به لینه کانیان په شیمان دهبه نوه.

هه ربویه له نیبوهی یه که می سالیک له گفټوگو به دواوه رژی م دهستی کرد به ناژاوه نانه وه و ناژاردانی خه لک و کهس و کاری پیشمه رگه ، تابارودوخه که به ره و گرژی بیات و به شینوهی کی نارهمی شکست به گفټوگو به یین. سهره تایه شهید کردنی پیشمه رگه لیره له هوئ دهستی بیکرد ، ملازم سید که ریم له 1984/9/15 شهید کراو دواتریش شهید بوونی مامه ریشه و سهردار و محسین له 1985/1/24 و هیرش بردنه سهر دینا ته کانی گوټه په و عسکر و شیخ جیری زهنگه، هینده یتر بارودوخه کی نالوز کردو سهر کردایه تی شورش کهوته نهو بروایه کی که رژی می به غداد ناماده نی به بچو کترین مافی خه لکی کوردستان بسه لمینټ، هه ربویه هه لوټیستی وهرگت و یه کهم ولامی کاریگرو شورشگرانه ی پیشمه رگه بؤ رژی می به غدا ، تومارکردنی داستانی دابان هه لاج بوو، که سهر کهوتنیکی گه وره بوو له میژووی (ی.ن.ک) دا .

داستانی دابان

سهر کردایه تی (ی.ن.ک) به نه خشه یه کی وردو هه مه لایه نه پلانی دهسته به سهر اگرتن و ناژادی کردنی زنجیره جیای دابان هه لاجی دارشت، که زنجیره شاخکی گرنگ و ستراتیژی وه بؤ نهو کاتش گرنگی که یه تایه تی خوی هه بوو، هه م جوژنده وه هه لسانه وهی هیزی پیشمه رگه کی کوردستان و وری چه موهری گهل کوردستان بوو دواي گفټوگو، له هه مان کاتیشدا هؤکاریکی سهره کی پاریزگاری و پاراستنی سهر کردایه تی (ی.ن.ک) بوو، که له و ناوچه یه دا گرنگترین و پیوستترین دام و دهنگا کانی شورشی لیبوو.

هه ربویه مه لیه ندی یهک و دوو به شیک له تیپه کانی سهرگمه و گهرمیان و شاربازو پو پینجوین و شیروانه و خالخالان و سورداش و کهرکوک و ناسوس و قهراخ و تیپی مه لیه ندی دوو، له چه ند قولیکه وه سه عات 4 شهویکی ساردی 1985/2/15 هه لمه تیان برده سهر ره بیه و سهریازگی سهرلوتکه کانی دابان و هه لاج و قهره تیکان و کاسکه کی پیرمه گرون و دؤی شه ده له. شهش ره بیه ی زنجیره شاخی هه لاج و قهره تیکان و مقهری سریه کهوته بهر هه لمه تی پیشمه رگه کانی گهرتی یهک و دوو و چوارو پینج و کهر تی تیپ و تیپی 57 شه سهرگمه و کهر تیک له تیپی 43 شه ناسوس و کهر تی یه کی تیپی مه لیه ندی دوو ، سن مه فرزه ی دهنگای پیشمه رگایه تی و مه لیه ندی دوو ، تیپی 47 پیره مه گرون.

4 ره بیه ی زنجیره شاخی دابان و مه قهری سریه کهوته بهر هه لمه تی کهر ته کانی یهک و سن و پینج و کهر تی تیپ و تیپی 51 شه ریمیان و کهر تی (1،2،4،5) و کهر تی تیپ و تیپی 53

شیروانه و کهر تی (1، 2، 3، 4) کهر تی تیپ و تیپی 37 شه شاربازو و کهر تی (2،3) شه تیپی 31 شه پینجوین و کهر تی ریخستنی چوارتا و هیزی پشتگیری له سه عات 4 تا 8 شه بهیانی هه موو ره بیه کانی سهر شاخ گران و له سوپای داگریگر پاک کرایه وه کهوته ژیر دهستی هیزی پیشمه رگه کی کوردستان له دریزه ی هه لمه ته کانی هیزی پیشمه رگه کی کوردستان بؤ سهر ره بیه و مولگی داگریگر . کهر تی (1،2) شه تیپی 55 شه قهره داخ هه لمه تیان برده سهر مه قهری سریه شه ده له و ره بیه کانی دهورو پشتی و دهستیان به سهر دا گرتن. سن ئیقای مغاویر که بؤ پالپشتی له مه قهر سریه شه ده له هاتبوون، که ونه بوسه یه کی تیپی 55 شه قهره داخ و مه فرزه یه کی مه لیه ندی یه که وه و سوتینران .

له لایه کی دیکه وه کهر ته کانی (2، 3، 5) شه تیپی 57 شه سهرمه و هیزی پشتگیری، ره بیه ی نیوان سریه و فهوجیان دهست به سهر اگرت. پیشمه رگه کانی کهر تی تیپی 21 شه کهرکوک و کهر تی تیپی 37 شه شاربازو پیره مه فرزه یه کی سهر کردایه تی به توپ و دوشکا له سهر شاخه وه ریگای سورداش و دوکان و سهریازگی کانی ده کوتا.

دواتر هیزیکی هاویه شتی تیپی 57 شه سهرمه و 55 شه قهره داخ و 51 شه ریمیان و 53 شه شیروانه و 43 شه ناسوس و تیپی مه لیه ندی دوو ، دوو مه فرزه یه دهنگای پیشمه رگایه تی و مه لیه ندی (1، 2) و هیزی پشتگیری پینج ره بیه ی دهوروبه ری فهوجیان دهست به سهر اگرت و خاپوریان کرد.

هه مان روژ 1985/2/15 جاده ی سلیمانی دوکان له ژیر کؤتروئ تیپه کانی سورداش و خالخالان و کهرکوک دابوو. له سه عات 4 شه بهیانی 1985/2/15 دوو مه فرزه یه کهر ته کانی یه کی قه لاسیوکه و سئی چه چه مال و مه فرزه یه کی کهر تی تیپی 25 شه خالخالان و مه فرزه یه کی کهر تی تیپی 23 شه سورداش، هه لمه تیان کرده سهر ره بیه کانی قوله پوشینه.

بوسه و دژه هیرش

ده بابه یهک و موده ره عیهک و 4 ئیقا و پینج جیب قیاده له ناستی گونده کانی حاجی تان و سابوراواو چالاخ و دولکان کهوته بوسه کی کهر تی دوو تیپی کهرکوک و مه فرزه کانی سورداش و خالخالان، سه عات 6، 9، 10 و نیویش هیزه کانی رژی م یهک به دواي یه کتری هاتن به هانای یه کتریه وه، به لام له بوسه کی کورانی شورش رزگاریان نه بوو. هه موویان کراوه پوری خوارو زهره روزیانی زوریان پی گیه ندر.

ههر له سه عات حه وت و 15 دهقیقه ی روژی 1985/2/15 هیزیکی پرچه کی دوزمن له سلیمانی و تاسلوجه وه به ره و سوسی و

شه ده له له نژیک گونده کانی حه سن ته په و قازیواکه وتنه بوسه یه کی پته وی کهر تی دوو تیپی 23 شه سورداش و خالخالانه وه و تارومارکران.

سه عات 4 شه بهیانی 1985/2/15 کهر تی پینجی تیپی 93 شه کویه کهر تی پینجی 99 شه بتوین و دوو مه فرزه یه ناوچه و کهر تی ریخستن بوسه یه کیان له نیوان باداوان و کانی مازو داناو دواتریش هه لمه تیان برده سهر ره بیه ی شیخ مه نسوریان و خاپوریان کرد.

هه مان روژ کهر تی یه کی شهید هه حمده برنه وو کهر تی 3 شه شهید شه مالی تیپی 93 شه کویه مه فرزه یه کی تیپی 99 شه بتوین و کهر تی ریخستنی کویه، له بوسه یه کی چروپردا شه ریکی گهرم و دهسته و یه خیان له گهل نهو هیزه ی رژی م دامه نراند که ویستیان به ره و خه له کان بچن ، به پالپشتی ده بابه و چه کی قورس، پیشمه رگه کان دهستیان به سهر به شیک له هیزه که داگرت، دواتر دوزمن به پشتیوانی هیلیکوپتر هیزیکی نارد به هانای هیزه په رته وازه که یه وه . نه مانیش له لایه ن کهر تی چواری شهید سهریازی تیپی کویه

و کهر تی چواری تیپی بتوین و مه فرزه یه کی ناوچه که تیکشکینران.

شهیدانی داستانی دابان

دیاره داستانیکی گه وره ی دابان له گهل نه وهی به ورچه رخانیک کی گه وره ی سهریازی پیشمه رگانه دانه نریت ، چه ندین قسه و نوکته ی خو شتی لی کهوتوته وه . دواي نهو داستانه رژی م نابیلوقه ی خسته سهر ناوچه کانی ژیر دهسه لاتی پیشمه رگه ، مام نادر که خه لکی سهرگه لوو بوو چوو بوو بؤ شاروچکه ی دوکان دواي شکر و چای له قائمقام کردبوو . قائمقام لی بی پرس ی بوو چند مانگه شه کرو چات وهرگرتوه ؟ مام نادریش ووتبوی : . قوریان له شه ری دابانه وه ! قائمقامیش توره ببو وتبووی : بوچی دابان بو به میژوو !؟

له قه مچه غهش کومه لیک میزد مندا ل ببو به دمه ته قییان که چؤن به فر گر دهگریټ . یه کی له وانه ووتبوی : مادام ئیزگه که وتی به فر گر دهگریټ ، یه عنی گر دهگریټ . هر نهومیزد مندا له به نزینی کردبو به به فره که دا و ناگری لی دابوو وتبوی نهی شه وهی نیه به فر گر دهگریټ .

کوتایی

داستانی دابان و داستانه کانی تری شورشی نوئ به خوین و فرمیسی پیشمه رگه و خه لکی کوردستان له دایک بون، هه روهک هاوکاری و کومهک و پشتیوانی خه لک، پالپشتی پیشمه رگه و سهر کردایه تیبه کی بوون تا داستانی وا گهره تومار بکن و به رایه رینی بگه ین پیوستیسه وه فای خه لک و خوینی شه هیدان له بیر نه کړین وبؤ هه میشه مایه ی شانازیمان بیټ.

داوايهك له دوستانى دیرين

له رېئى ئەم ستونەوهو بهناوى سەرجهم بهشى راگهياندن و ستافى روژنامهى دیرينهوه سوپاسى هه موونه و بهرێزانه دهكەين كه به نوسين و ئامادهكردنى ديدارو رپپورتاژو هه وائى هه مهجۆر هاوكارييان كردوين .

دياره بهو پښيهى روژنامهى دیرين زمانخالى پيشمه رگه و تيكوشه ره دیرينهكانه، زۆرترين بابتهكان له لايه ن هوانه وه دهگاته دهستان، بهلام لهگهل شه پهرى ريزو سوپاسى دووباره م بويان، بههۆى جوړيک ناساره زاييان له كارى روژنامه وانيدا، له ناو شه و بابته تانهى كه تائيستا به دهستان گه يشتوه، چه ندین كه م و كورى له بواره كانى زمانه وائى و ريخستنى ديدارو شيوازى رپپورتاژه كان بهدى دهكريټ، هه رچه نده هه موو لاپه ره كانى تری روژنامه كه هه مان كيشه يان هه يه و ئەم نوسينه ش كۆدهنگى هه موو ستافه كه يه، بهلام زۆرترين بابته كان به تايهت (ديدارو رپپورتاژ) ناراسته ی من دهكريټ و گرفتى بؤ دروست كردوم، هه رچه ندهش وهك هه موو بلاو كراوه يه كى تر بسوار هه يه بؤ چا كردنى هه له زمانه وائيه كان و دريشتنه وهى بابته كان، بهلام نه ناردنى وینه له گهل ديدارو رپپورتاژه ئاماده كراوه كاندا، يه كي كه له گرفته سهره كيه كانمان و بهرده وام رووبه روى شه كيشه يه ده بيته وه .

له راستيدا شه و نوسينه نهى وهك بوچوونى شه خسى، يان سكالو پيشنيازو بابته ی فيكرين، ده شى هيچ وينه يه كى له گهلدا نه بيټ و ناساييه .

بهلام ناكريټ تۆ ديداريك يان رپپورتاژيک له سه ر داستانيك سازده كه يت و زۆرترين كه س ده وئينيت، يان باس له ويران كردنى گوندك، ناوچه يه ك ده كه يت، كه چى هيچ وينه يه كى كه سه كان و ناوچه كانى له گهلدا نه نيټ.

وته يه ك هه يه كه ده ليټ: وينه يه ك بهرام بهر هزار پرسياره، ليره وه ده كه ينه شه و قه ناعه تى كه وینه له گه رانه وهى شته كاندا پيوستيه كى حه تميه و ئامرازكيكيشه بؤ ده وله مه ندر كرنى باسه كان.

يه كيكي تر له ناته واويه كان كه ده بيټ ئيستىكى له بهرام بهر بگه ين شهويه كه: زۆر ديمه نى جوان و سهرنج راكيش له ناواخنى بابته ته كاندا هه يه، يان گرنگ ترين لايه نى بابته كه ته نها به ديريك نامازهى پيدراوه، له كاتيكا زۆرترين پانتايى كاره كه به قسه ی ناسايى و ته شريفات به فيرۆ دراوه.

يان هه نديك له و وينا نهى كه بويان هيناوين هيچ رونكر دنه وه يكي له گهلدا نييه، بويه داواكارين و پيوسته شه رونكر دنه وانه له پشتى وينه كان بنوسريت: ناوى كه سه كان و ناماز شه به وانه بدريټ كه شه هيدبوون، ده ستينشانى حزه كه و ناوى مه فرزه و هيزو كه رت و تيهپه كانيش بنوسريت، له گهل بهر وارى گرتنى وينه كه و شوينى وينه ليكراو.

به م كاره ش شه و وينه يه ده بيته دوكيومينټ (وثيقه) ي به هيزو ميژووى. له گهل هه موو سهر نه چا كانيشماندا جاريكى تر ده ستخوشى و پيزانينى روژنامهى دیرين بؤ هه موو شه و پيشمه رگه و تيكوشه رانه ي كه دوينى گيان بازيمان كرددوه و شه مرؤش قه له ميان بؤ گيترانه وهى شه روژه سپوزانه گرتوته ده ست و رووله مالى دیرين ده كهن، دوياتده كه ينه وه.

هه روه ها چاوه ريئى نوسينى زياتريان ليده كه ين، چونكه پيشمان وايه شه وان شه گهر نوسه ريش نه بن، بهلام بههۆى شه وهى خويان راسته وخؤ به شداربون له ره وره وهى ميژووى سه ختى خه بات و بهر نه نگار بونه وه كاندا، له هه موو كه س زياتر ده توان راستگووى و حه قيه قته ي رابردوو بخه نه روو.

دیرين مالى ئيوه ئيمه شه، هه موومان له ستايش و گله يه كاندا هاويه شين و، به ئوميدى زيزنه بوئى دلى نازيزان لي مان.

سهر پهره رشتياري لاپه ره ی رپپورتاژ